

Judikatúra SD EU obvyklý pobyt Brusel IIa

JUDr. Július Handlovský

Prehľad 2018

- ▶ **4 staršie rozsudky** C-523/07 A; C-497/10 PPU Mercredi; C-376/14 PPU C a C-111/17 PPU OL
- ▶ **6 predbežných otázok** C-85/18 PPU; C-325/18 PPU, C-375/18 PPU; C-393/18 PPU; C-530/18 a nepriamo, C-468/18
- ▶ **7 rozsudkov** C-565/16; C-335/17; C-478/17; C-512/17; C-325/18 PPU & C-375/18 PPU; C-393/18; C-386/17;
- ▶ **2 uznesenia** C-604/17; C-85/18 PPU

Rozsudky

▶ C-386/17 Liberato *

▶ **Skutkový stav:**

▶ Manželia p. Liberato (TAL) a p. Grigorescuová (RO) žili v Taliansku, po rozpade vzťahu odvieďa matka dieťa do Rumunska a už sa nevrátila. V máji 2007 podal manžel návrh v Tal. na rozlučku a zverenie dieťaťa. Manželka sa konania zúčastnila, pričom navrhla podanie zamietnuť a podala protinávrh na určenie výživného pre dieťa. Dňa 19.1.2012 bola vyhlásená rozluka, pričom o rodičovských právach malo byť rozhodnuté neskôr po doplnení dokazovania.

▶ Dňa 30.9.2009 podala manželka nový návrh v Rumunsku vo veci rozvodu, výlučnej starostlivosti o dieťa, určenie výživného a úpravu styku s otcom. Manžel sa zúčastnil konania len aby namietol prekážku začatej veci. Rumunský súd dňa 31.5.2010 manželstvo rozviedol, zveril dieťa matke, určil otcovi výživné a právo styku. Námietku prekážky začatej veci zamietol z dôvodu, že tieto dve veci nemali podľa rumunského procesného práva ten istý predmet. Tento rozsudok bol potvrdený aj odvolacím súdom. (odvolal sa manžel)

▶ Taliansky súd rozsudkom z 8.7.2013 zveril dieťa otcovi, určil matke právo styku a výšku výživného. Následne Taliansky zamietol návrh na uznanie Rumunského rozsudku z dôvodu výhrady verejného poriadku.

▶ **Predbežné otázky:**

▶ 1. Má porušenie pravidla prekážky začatej veci podľa článku 19 ods. 2 a 3 nariadenia [č. 2201/2003] vplyv výlučne na určenie súdnej právomoci, s následným uplatnením článku 24 [tohto nariadenia], alebo naopak, môže predstavovať prekážku uznania rozsudku vydaného v členskom štáte, ktorého súd začal v danej veci konať ako druhý, v členskom štáte, ktorého súd začal konať ako prvý, a to z hľadiska procesných zásad verejného poriadku, so zreteľom na to, že [tento článok 24] odkazuje iba na pravidlá určujúce súdnu právomoc uvedené v článkoch 3 až 14, a nie na článok 19 uvedeného nariadenia?

▶ 2. Je výklad článku 19 nariadenia č. 2201/2003 v tom zmysle, že ide iba o kritérium určujúce súdnu právomoc, v rozpore s pojmom „prekážka začatej veci“ podľa práva Únie, ako aj s funkciou a účelom tohto právneho predpisu, ktorého cieľom je stanoviť súbor záväzných pravidiel v rámci procesných zásad verejného poriadku, a to ako záruku vytvorenia spoločného priestoru vyznačujúceho sa vzájomnou dôverou a procesnou lojalnosťou medzi členskými štátmi, v rámci ktorého by sa zabezpečilo automatické uznanie a voľný pohyb súdnych rozhodnutí?“

Rozsudky

▶ Súdny dvor konštatoval, že je v manželských veciach potrebné, aby sa návrhy týkali:

- ▶ 1. tých istých účastníkov konania,
- ▶ 2. môžu mať rozličný predmet, ak sa týkajú rozluky, rozvodu alebo anulovania manželstva.

▶ situácia prekážky začatej veci alebo závislej žaloby v zmysle článku 19 nariadenia č. 2201/2003 **môže existovať v prípade, že bolo na dvoch súdoch rôznych členských štátov začaté konanie, v jednom prípade vo veci rozluky a v druhom vo veci rozvodu**. Za takýchto okolností a v prípade rovnakých účastníkov konania **súd, ktorý začal konať ako druhý, aj bez návrhu preruší konanie, až kým sa nepotvrdí právomoc súdu, ktorý začal konať ako prvý**.

▶ pokiaľ boli v rámci konania o manželskom zväzku podané návrhy týkajúce sa rodičovských práv a povinností, uplatnia sa pravidlá prekážky začatej veci týkajúce sa zániku manželstva. To isté platí v oblasti výživného.

▶ Nariadenie má určité pravidlá a je založené na vzájomnej spolupráci a dôvere medzi súdmi, ktoré musia viesť k vzájomnému uznávaniu súdnych rozhodnutí, čo je základom na vytvorenie skutočného justičného priestoru.

▶ Tieto pravidlá smerujú k tomu, **aby sa v záujme riadneho výkonu súdnictva v rámci Únie predišlo súbežným konaniam pred súdmi rôznych členských štátov a nezlučiteľnosti rozhodnutí, ktorá by z toho mohla vzniknúť**.

▶ **TEDA**

- ▶ 1. každý súd má povinnosť overiť svoju právomoc
- ▶ 2. **nesmie skúmať** právomoc súdu členského štátu pôvodu
- ▶ 3. uznanie a výkon rozsudkov vydaných v členskom štáte má zakladať na zásade vzájomnej dôvery a dôvody neuznania sa majú obmedziť na najnutnejšie minimum

Rozsudky

- ▶ **Rozhodnutie:**
- ▶ Pravidlá prekážky začatej veci uvedené v článku 27 nariadenia Rady (ES) č. 44/2001 a článku 19 nariadenia Rady (ES) č. 2201/2003, sa majú vykladať v tom zmysle, že pokiaľ v rámci sporu v manželských veciach, vo veciach rodičovských práv a povinností alebo v oblasti vyživovacej povinnosti prijme súd, ktorý začal konať ako druhý, v rozpore s týmito pravidlami rozhodnutie, ktoré nadobudne právoplatnosť, bráni tieto pravidlá tomu, aby súdy členského štátu, ktorého súd začal konať ako prvý, odmietli z tohto jediného dôvodu uznať toto rozhodnutie. Samotné toto porušenie konkrétne nemôže byť dôvodom neuznania uvedeného rozhodnutia s odôvodnením, že je v zjavnom rozpore s **verejným poriadkom** tohto členského štátu.
- ▶ Článok 24
- ▶ Právomoc súdu členského štátu pôvodu sa nesmie skúmať. Kritériá, na ktorých sa založila právomoc podľa článkov 3 až 14, sa nesmú skúmať z hľadiska rozporu s verejným poriadkom podľa článkov 22 písm. a) a 23 písm. a).
- ▶ Aj keď pravidlá prekážky začatej veci stanovené v článku 19 nariadenia č. 2201/2003 nie sú uvedené medzi pravidlami na určenie právomoci, ktoré sú výslovne uvedené v článku 24 tohto nariadenia, samotný článok 19 je súčasťou kapitoly II uvedeného nariadenia, nazvanej „Právomoc“.
- ▶ Ak súd, ktorý začal konať ako prvý, overí, či boli správne uplatnené pravidlá prekážky začatej veci súdom, ktorý začal konať ako druhý, a teda posúdi dôvody, na základe ktorých neodmietol svoju právomoc, preskúmava súd, ktorý začal konať ako prvý, nevyhnutne právomoc súdu, ktorý začal konať neskôr. **Článok 24** nariadenia č. 2201/2003 mu takéto **preskúmanie nepovoľuje**.

Rozsudky

- ▶ Článok 22 – Dôvody neuznania rozsudkov o rozvoďte, rozluke alebo anulovaní manželstva
- ▶ Rozsudok o rozvoďte, rozluke alebo anulovaní manželstva **sa neuzná:**
- ▶ a) ak je uznanie v zjavnom rozpore s verejným poriadkom členského štátu, v ktorom sa o uznanie žiada;
- ▶ c) **ak je nezlučiteľný s rozsudkom vydaným v konaní medzi rovnakými účastníkmi v členskom štáte, v ktorom sa žiada o uznanie;**
- ▶ Článok 23 – Dôvody neuznania rozsudkov týkajúcich sa rodičovských práv a povinností
- ▶ Rozsudok týkajúci sa rodičovských práv a povinností **sa neuzná:**
- ▶ a) ak by uznanie bolo s prihliadnutím na najlepší záujem dieťaťa a v zjavnom rozpore s verejným poriadkom členského štátu, v ktorom sa o uznanie žiada;
- ▶ e) **ak je nezlučiteľný s neskorším rozsudkom týkajúcim sa rodičovských práv a povinností vydaným v členskom štáte, v ktorom sa žiada o uznanie;**

Rozsudky

▶ C-565/16 Saponaro & Xylina (19.4.2018) *

▶ *Fakty*

▶ P.Saponaro and p.Xylina, zastupujú svoje maloleté dieťa – grécky štátny občan (pričom všetci bývajú v Taliansku), podali na Gréckom súde návrh na schválenie právneho úkonu za dieťa – odmietnutie dedičstva po starom otcovi dieťaťa.

▶ Starý otec žil v Grécku v čase svojej smrti. Okrem aktív v rámci dedičstva, bol poručiteľ odsúdený za spáchanie trestného činu podvodu v štádiu pokusu a jeho dedičia by sa prijatím dedičstva vystavili nebezpečenstvu, že by ich obeť mohla žalovať v sporovom konaní o náhradu škody.

▶ *Predbežné otázky čl. 12(3)(b) vo vzťahu k dohode o právomoci*

▶ a) rodičia jednoznačným spôsobom prijali dohodu o právomoci samotným podaním návrhu na schválenie právneho úkonu na grécky súd;

▶ b) [prokurátor] je jedným z účastníkov konania, ktorí musia v čase začatia konania súhlasiť s dohodou o právomoci, a to vzhľadom na skutočnosť, že podľa gréckej právnej úpravy je zo zákona plnoprávnym účastníkom predmetného konania, a

▶ c) dohoda o právomoci je v záujme dieťaťa, vzhľadom na to, že dieťa má spolu s rodičmi, ktorí sú navrhovateľmi, obvyklý pobyt v Taliansku, kým posledný pobyt poručiteľa pred jeho smrťou, ako aj jeho majetok, ktorý je predmetom dedičstva, sa nachádzajú na území Grécka?"

Rozsudky

▶ C-565/16 Saponaro & Xylina (19.4.2018) *

▶ *Rozhodnutie*

▶ V situácii ako vo veci samej, keď rodičia maloletého dieťaťa, ktorí majú rovnaký obvyklý pobyt ako toto dieťa v jednom členskom štáte, podali v jeho mene návrh na schválenie odmietnutia dedičstva na súde iného členského štátu, článok 12 ods. 3 písm. b) nariadenia Rady (ES) č. 2201/2003 sa má vykladať v tom zmysle, že:

▶ podanie predložené spoločne rodičmi dieťaťa na súde podľa ich výberu **predstavuje jednoznačné prijatie právomoci** tohto súdu danými rodičmi;

▶ **prokurátor**, ktorý je podľa vnútroštátneho práva plnoprávnym účastníkom konania, **je aj účastníkom konania** v zmysle článku 12 ods. 3 písm. b) nariadenia č. 2201/2003. Námietka tohto účastníka konania proti výberu súdu, ktorý má právomoc, rodičmi dieťaťa po momente, keď sa na uvedenom súde začalo konanie, bráni uznaniu, že došlo k akceptovaniu voľby právomoci všetkými účastníkmi konania v tomto momente. V prípade neexistencie takej námietky možno súhlas tohto účastníka konania považovať za implicitný a podmienku prijatia dohody o právomoci výslovne alebo iným jednoznačným spôsobom zo strany všetkých účastníkov konania v čase jeho začatia možno považovať za splnenú a

▶ okolnosť, že bydlisko poručiteľa v čase jeho úmrtia, jeho majetok, ktorý je predmetom dedičského konania, a dlhy dedičstva sa nachádzali v členskom štáte, v ktorom sa nachádza zvolený súd, umožňuje – v prípade nedostatku dôkazov preukazujúcich, že by dohoda o právomoci mohla mať nepriaznivý vplyv na situáciu dieťaťa – domnievať sa, že takáto dohoda o právomoci je v najlepšom záujme dieťaťa.

Rozsudky

▶ C-565/16 Saponaro & Xylina (19.4.2018) *

- ▶ Grécke právo :
  - ▶ Podľa gréckeho Kodikas Politikis Dikonomias (občiansky súdny poriadok), Prokurátor má postavenie „účastníka konania“ v nesporových veciach a má právo vykonať akýkoľvek procesný úkon, vrátane podania opravných prostriedkov, bez ohľadu na to, či bol predvolaný na pojednávanie alebo či sa ho zúčastnil.
- ▶ Slovenské právo a účasť prokurátora § 13, ods. 1 a 2 CMP:
  - ▶ Prokurátor môže vstúpiť do začatého konania okrem konania o rozvod manželstva. Ak je s konaním o rozvod manželstva spojené konanie o úpravu pomerov manželov k ich maloletým deťom na čas po rozvode, môže prokurátor vstúpiť do konania v tejto časti.
  - ▶ Prokurátor môže podať návrh na začatie konania, ak možno konanie začať aj bez návrhu, a ak to ustanovuje tento zákon alebo osobitný predpis.

Rozsudky

▶ C-335/17 Valcheva (31.5.2018) *

- ▶ **Fakty**
- ▶ Stará matka z Bulharska požiadala Bulharský súd, aby jej určil právo stretávať sa s maloletým vnúčat'om narodeným jej dcére a gréckemu občanovi. Dieťa žije v grécku nakoľko po rozvode rodičov bolo zverené do starostlivosti otca.
- ▶ Stará matka sa najprv pokúsila získať právo stretávať sa s dieťaťom na gréckych súdoch, avšak neúspešne a preto požiadala o pomoc bulharské súdy. Prvostupňový súd zastával názor, že nemá právomoc konať o návrhu starej matky. Odvolací súd, rozhodnutie prvostupňového súdu potvrdil, pričom vychádzal z nariadenia č. 2201/2003. Súd rozhodol, že toto nariadenie sa vzťahuje na veci týkajúce sa práva dieťaťa na styk s rodinnými príslušníkmi zo širšieho rodinného okruhu, vrátane starých rodičov, a že podľa článku 8 tohto nariadenia patrí uvedený návrh do právomoci súdov členského štátu, v ktorom má dieťa obvyklý pobyt v čase podania návrhu, teda gréckym súdom.
- ▶ **Predbežná otázka**
- ▶ Či právo styku uvedené v čl.1(2)(a) a čl. 2.10 Nariadenia 2201/2003 má byť vykladané tak, že právo styku starých rodičov s dieťaťom patrí do pôsobnosti nariadenia č. 2201/2003.

Rozsudky

▶ C-335/17 Valcheva (31.5.2018) *

- ▶ **rozhodnutie**
- ▶ **Pojem „právo styku“ uvedený v článku 1 ods. 2 písm. a) a v článku 2 bodoch 7 a 10 nariadenia Rady (ES) č. 2201/2003, sa má vykladať v tom zmysle, že sa vzťahuje aj na právo styku starých rodičov s ich vnukmi.**
- ▶ **odôvodnenie**
- ▶ pojem sa má vykladať samostatne, s ohľadom na jeho znenie, štruktúru a cieľ nariadenia
- ▶ nariadenie výslovne nevylučuje, že právo styku so svojimi vnukmi, o ktoré žiadajú starí rodičia, patrí do pôsobnosti tohto nariadenia.
- ▶ definícia nekladie žiadne obmedzenie, pokiaľ ide o osoby, ktoré môžu toto právo styku uplatniť.
- ▶ Z pracovného dokumentu Komisie však vyplýva, že normotvorca Únie si položil otázku týkajúcu sa osôb, ktoré môžu vykonávať rodičovské práva a povinnosti, alebo uplatniť právo styku s deťmi. Zvažoval niekoľko možností, najmä obmedzenie dotknutých osôb na jedného z rodičov dieťaťa, a naopak, žiadne obmedzenie pre určité osoby. Tento dokument uvádza najmä starých rodičov, a to s odkazom na Dohovor o styku s deťmi Rady Európy, ktorý uznáva právo detí udržiavať osobné vzťahy nielen s ich rodičmi, ale aj s inými osobami, s ktorými sú v rodinnom vzťahu, ako napríklad s ich starými rodičmi.
- ▶ Normotvorca Únie vybral nakoniec voľbu, podľa ktorej **žiadne ustanovenie nemôže obmedziť počet osôb**, ktoré môžu vykonávať rodičovské práva a povinnosti alebo využiť právo styku s deťmi.
- ▶ priznanie práva styku inej osobe, ako sú rodičia, môže zasahovať do ich práv a povinností. Aby sme sa vyhlí prijatiu vzájomne rozporných opatrení v prípade práv styku a v najlepšom záujme dieťaťa a by jednoznačne mal rozhodovať rovnaký súd, a to súd **obvyklého pobytu dieťaťa**.
- ▶ Pri znení článku 2 bodu 10 nariadenia č. 2201/2003, SD EU tiež konštatoval, že právo styku je vymedzené široko, ako právo zahŕňajúce **najmä právo vziať dieťa na obmedzený čas na iné miesto, ako je miesto jeho obvyklého pobytu**.

Rozsudky

▶ C-512/17 HR v KO (28.6.2018)

- ▶ **Fakty:**
- ▶ HR (matka) je poľská občianka žijúca a pracujúca v Belgicku na základe zmluvy na dobu neurčitú. KO (otec) je belgický občan. Z ich partnerského vzťahu sa narodila v Bruseli dcéra MO, ktorá má dvojité štátne príslušnosť - poľskú a belgickú. Obaja sú nositeľmi rodičovských práv a povinností k nej, pričom o dieťa sa v prevažnej miere stará matka. Matka aj dieťa majú registrovaný pobyt aj v Poľsku aj v Belgicku.
- ▶ Matka sa chce usadiť s dieťaťom v Poľsku s čím otec nesúhlasí. Matka podala na Poľský súd návrh, aby rozhodol o tom, že dieťa má obvyklý pobyt v Poľsku. Provištančný súd rozhodol, že nemá právomoc vo veci konať. Odvolací súd rozhodol citujúc prípad *Mercredi* C-497/10 PPU „obvyklý pobyt dieťaťa zodpovedá miestu, ktoré odzrkadľuje istú mieru začlenenia dieťaťa do sociálneho a rodinného prostredia“
- ▶ 18 mesačné dieťa nebolo integrované do Belgického sociálneho prostredia, pretože prostredie dieťaťa bolo naviazané výhradne na matku a teda bolo poľské. Dieťa je prepojené s poľskou kultúrou prostredníctvom osoby matky a jej rodiny, dieťa uvažuje poľsky a primárne sa vyjadruje v poľštine, dieťa tiež trávilo väčšinu prázdnin a voľna v Poľsku, taktiež s matkou strávila väčšinu jej materskej dovolenky v Poľsku, rovnako bola v Poľsku pokrstená.
- ▶ Skutočnosť, že rodičia sa nezosobášili a nekúpili spoločný majetok v Bruseli má rovnako preukazovať. Naproti tomu matka zakúpila majetky v Poľsku, čo spoločne s jej častými a opakovanými predĺženými návštevami jasne preukazujú jej úmysel sa tam vrátiť len čo jej pracovné zaradenie bude skončené.
- ▶ Belgické úrady zakázali matke opustiť územie Belgického kráľovstva v sprievode dieťaťa a po neurčitú dobu, ale umožnili im krátkodobý pobyt v Poľsku počas leta 2017.

Rozsudky

▶ C-512/17 HR v KO (28.6.2018)

▶ *Predbežné otázky:*

- ▶ Má sa článok 8 ods. 1 nariadenia [č. 2201/2003] za okolností prejednávanej veci vykladať v tom zmysle, že:
- ▶ (1) Miestom obvyklého pobytu dieťaťa vo veku 18 mesiacov je členský štát, ktorý vzhľadom na nasledujúce okolnosti odzrkadľuje istú mieru začlenenia dieťaťa do sociálneho a rodinného prostredia: štátna príslušnosť rodiča, ktorý sa denne stará o dieťa, skutočnosť, že dieťa komunikuje v úradnom jazyku tohto členského štátu, skutočnosť, že dieťa bolo v tomto členskom štáte pokrstené a zdržiavalo sa tam v obdobiach, ktoré trvali až tri mesiace, počas rodičovskej dovolenky tohto rodiča a iných dovolení, ktoré tento rodič čerpal počas sviatkov, ako aj kontakty s rodinou tohto rodiča,
- ▶ ak dieťa v ostatných obdobiach býva s týmto rodičom v inom členskom štáte, v ktorom je tento rodič zamestnaný na základe pracovnej zmluvy na dobu neurčitú a v ktorom má dieťa pravidelné, ale časovo obmedzené kontakty s druhým rodičom a jeho rodinou?
- ▶ (2) Treba pri určovaní obvyklého pobytu dieťaťa vo veku 18 mesiacov, o ktoré sa vzhľadom na jeho vek denne stará len jeden z jeho rodičov a ktoré má pravidelné, ale časovo obmedzené kontakty s druhým rodičom, na základe článku 8 ods. 1 nariadenia č. 2201/2003 na účely posúdenia začlenenia dieťaťa do sociálneho a rodinného prostredia, pokiaľ sa rodičia nedohodli na výkone rodičovských práv a povinností a styku s dieťaťom, v rovnakej miere vziať do úvahy väzby medzi dieťaťom a každým z jeho rodičov alebo treba vo väčšej miere zohľadniť väzby s rodičom, ktorý sa o dieťa denne stará?

Rozsudky

- ▶ *Otázky založené na dvoch možných "prístupoch"*

Okolnosti závislé od jedného z rodičov, ktorý sa prevažne o dieťa stará:

- ▶ (1) Je možné odvodiť obvyklý pobyt dieťaťa výhradne s prihliadnutím k integračným väzbám vychádzajúcim výhradne od rodiča, ktorý o dieťa skutočne stará na dennom základe. Vychádzajúc z tohto princípu by pri určovaní obvyklého pobytu dieťaťa boli rozhodujúce väzby, ktoré má dieťa s konkrétnym štátom výhradne prostredníctvom osoby tohto rodiča v ktorého starostlivosti sa nachádza pričom tieto väzby by boli preukázané: štátnou príslušnosťou rodiča, miestom trávania prázdnin, miestom pobytu na materskej dovolenke rodiča, miestom pobytu starých rodičov a širšej rodiny dieťaťa zo strany tohto rodiča, miestom krstu dieťaťa a skutočnosť, že dieťa sa vyjadruje v jazyku daného štátu.

Všeobecné okolnosti týkajúce sa dieťaťa (teda aj druhý rodič):

- ▶ (2) Iné okolnosti, ktoré sa môžu vziať do úvahy v rovnakej miere, a to najmä: dieťa žije v členskom štáte na dennej báze; rodič v ktorého starostlivosti sa primárne dieťa nachádza, je v danom štáte zamestnaný na trvalý pracovný pomer na dobu neurčitú ; dieťaťu je tam poskytovaná bežná zdravotná starostlivosť ; druhý rodič s ktorým sa dieťa pravidelne stretáva je štátnym občanom daného štátu a má tam aj svoj obvyklý pobyt.

Rozsudky

▶ C-512/17 HR v KO (28.6.2018)

▶ **rozhodnutie:**

- ▶ Čl. 8 ods. 1 NR(ES) č. 2201/2003, sa má vykladať tak, že **obvyklý pobyt** dieťaťa v zmysle tohto nariadenia **zodpovedá miestu, kde má v skutočnosti stredobod svojho života**. Vnútroštátnemu súdu prináleží na základe súboru zhodných skutkových okolností určiť, kde sa v čase podania návrhu na určenie rodičovských práv a povinností vo vzťahu k dieťaťu nachádzal tento stredobod dieťaťa.
- ▶ **Možno** za rozhodujúce okolnosti **považovať**:
  - ▶ – fakt, že **dieťa bývalo** od narodenia do rozchodu rodičov v zásade s nimi **na určitom mieste**,
  - ▶ – okolnosť, že **rodič** vykonávajúci od rozchodu partnerov **skutočnú starostlivosť** o dieťa má s ním stále **každodenný pobyt** na tomto mieste a **vykonáva** tam svoje **povolanie** v rámci pracovného pomeru **na dobu neurčitú**, a
  - ▶ – skutočnosť, že **dieťa má** na uvedenom mieste **pravidelné kontakty s jeho druhým rodičom**, ktorý stále **býva na tomto mieste**.
- ▶ **Nemožno** za rozhodujúce okolnosti **považovať**:
  - ▶ – pobyty, ktoré rodič vykonávajúci v skutočnosti starostlivosť o dieťa s ním v minulosti uskutočnil na území členského štátu, z ktorého pochádza, **v rámci svojej dovolenky alebo v období sviatkov**,
  - ▶ – **pôvod tohto rodiča**, kultúrne väzby dieťaťa k tomuto členskému štátu, ktoré z toho vyplývajú, a jeho **vzťahy s rodinnými príslušníkmi** byvajúcimi v uvedenom členskom štáte a
  - ▶ – **prípadný zámer** uvedeného rodiča **usadiť sa s dieťaťom v budúcnosti** v tomto druhom členskom štáte.

Rozsudky

▶ **Odôvodnenie**

- ▶ Súd zhrnul závery z rozhodnutí C-523/07 A; C-497/10 PPU Mercredi; C-376/14 PPU C a C-111/17 PPU OL:
- ▶ **obvyklý pobyt je samostatný a faktický koncept** a preto sa musí vždy určiť na základe súhrnu osobitných skutkových okolností **každého jednotlivého prípadu (Ad hoc)**
- ▶ obvyklý pobyt dieťaťa zodpovedá miestu, kde má v skutočnosti stredobod svojho života
- ▶ určiť a vyložiť tento pojem majú sudy členského štátu s právomocou vo veciach rodičovských práv a povinností k dieťaťu, ktoré má obvyklý pobyt v tomto členskom štáte v čase začatia konania.
- ▶ obvyklý pobyt dieťaťa musí byť vždy ustálený na základe konkrétnych skutočností v každom konkrétnom prípade; **závery poskytnuté v rámci iného prípadu môžu byť použité na iný prípad, avšak len so zvýšenou opatrnosťou!!!**
- ▶ **ako doplnok k fyzickej prítomnosti** dieťaťa v členskom štáte, **treba použiť ostatné skutočnosti**, ktoré sú spôsobilé preukázať, že jeho prítomnosť **nie je iba dočasná** alebo **prerušovaná** a zároveň odzrkadľuje určitú mieru začlenenia dieťaťa do rodinného a sociálneho prostredia.
- ▶ Vo všeobecnosti je nutné vziať do úvahy faktory ako **trvanie, pravidelnosť, podmienky a dôvody** pre ktoré dieťa zdržovalo na území iného členského štátu berúc do úvahy miesto **školskej dochádzky, rodinných a sociálnych** väzieb dieťaťa.
- ▶ Ak dieťa nie je v školskom veku *a fortiori, ide o dojča*, okolnosti súvisiace s referenčnou osobou alebo osobami, s ktorými dieťa žije, ktoré skutočne dieťa denne opatrujú a starajú sa o neho – v zásade rodičia – majú osobitný význam pri určovaní miesta, kde má stredobod svojho života. Prostredím **takého dieťaťa je v podstate rodina**, ktorá je determinovaná touto referenčnou **osobou alebo osobami**, a že **sa nevyhnutne spoluzúčastňuje na sociálnom a rodinnom prostredí ľudí, od ktorých závisí**.

Rozsudky

- ▶ **úmysel rodičov** usadiť sa s dieťaťom v určitom členskom štáte, za predpokladu, že je preukázateľný konkrétnym konaním, **môže byť tiež braný do úvahy** s cieľom určiť miesto obvyklého pobytu dieťaťa. Zámer rodičov, alebo rodiča však nemôže byť sám o sebe rozhodujúci a predstavuje len indíciu, ktorá dopĺňa ostatné prvky.

ALE

- ▶ právo a legislatíva EU stanovuje, že súdy **zemepisne najbližšie k dieťaťu** sú vo všeobecnosti najlepšie povolané prijať najvhodnejšie opatrenia, ktoré sú v záujme dieťaťa
- ▶ právo a legislatíva EU pripúšťa len **obmedzenú možnosť prihladať na občianstvo dieťaťa** v konaniach týkajúcich sa rodičovských práv a povinností – právomoc členského štátu, ktorého je dieťa občanom nesmie prevládať nad právomocou súdov členského štátu obvyklého pobytu dieťaťa, okrem výnimočných prípadov
- ▶ pri výklade pojmu obvyklého pobytu **nemôže byť** faktorom ako kultúrne väzby, občianstvo, alebo národnosť dieťaťa **poskytnutá väčšia dôkazná váha na úkor objektívnych zemepisných hľadísk**.
- ▶ samotné **želanie, alebo zámer** rodiča, ktorí prakticky vykonáva každodennú starostlivosť o dieťa usadiť sa s týmto dieťaťom v budúcnosti vo štáte svojho pôvodu **nemôže samo o sebe založiť dieťaťu obvyklý pobyt v tomto štáte**
  - je nutné prihliadať na želania a zámery **oboch rodičov**;
  - želanie alebo zámer samotný nemá rozhodujúcu váhu pri posudzovaní objektívnych skutočností; môže však byť taktiež ukazovateľom spoločne s inými dôkazmi

Rozsudky

- ▶ považovanie zámeru vyjadreného rodičmi/rodičom za prevažujúcu okolnosť by v skutočnosti zaviedlo všeobecné a abstraktné pravidla, podľa ktorého je miestom obvyklého pobytu dojsť a nevyhnutne miesto obvyklého pobytu jeho rodičov/rodiča čo by presiahlo hranice pojmu „obvyklý pobyt“ v zmysle nariadenia č. 2201/2003 a bolo by to aj v rozpore so systémom, efektivnosťou, ako aj účelom prípadného konania o návrat.
- ▶ pojem „obvyklý pobyt“ v zmysle nariadenia č. 2201/2003 odzrkadľuje v podstate otázku týkajúcu sa skutkových okolností. Bolo by preto ťažko zlučiteľné s týmto pojmom domnievať sa, že pôvodný zámer rodičov, aby dieťa bývalo v danom mieste, má mať prednosť pred inými objektívnymi okolnosťami.
- ▶ vzhľadom na systém Haagskeho dohovoru z roku 1980 a článku 11 ods. 1 nariadenia č. 2201/2003 ak rodičia vykonávajú spoločne opatrovnícke právo, nemôže jeden z rodičov sám rozhodnúť o mieste pobytu dieťaťa.
- ▶ oprávnenosť alebo neoprávnenosť premiestnenia či zadržiavania sa posudzuje v závislosti od opatrovníckych práv priznaných podľa práva členského štátu obvyklého pobytu dieťaťa a pred jeho premiestnením alebo zadržaním. V rámci posudzovania žiadosti o návrat teda určenie miesta obvyklého pobytu dieťaťa predchádza identifikácii opatrovníckych práv, ktoré boli prípadne porušené.
- ▶ Čl.15 Haagskeho dohovoru ponúka riešenie:
  - ▶
  - ▶ Súdne alebo správne orgány zmluvného štátu môžu pred vydaním rozhodnutia vo veci návratu dieťaťa požiadať, aby žiadateľ zabezpečil od orgánu štátu obvyklého pobytu dieťaťa rozhodnutie alebo iný doklad o tom, že premiestnenie alebo zadržanie bolo neoprávnené podľa článku 3 dohovoru, ak takéto rozhodnutie či doklad možno v tomto štáte získať. Ústredné orgány zmluvných štátov poskytnú žiadateľovi pomoc v potrebnom rozsahu na zabezpečenie takého rozhodnutia alebo dokladu.
  - ▶ žiadosť o návrat musí byť založená na prvkoch, ktoré sú rýchlo, ľahko overiteľné a pokiaľ je to možné, jednohlasné.

Rozsudky

▶ prípad (Bangladéš) C-393/18 UD v XB 17.10.2018

- ▶ *Skutkový stav:*
- ▶ Matka dieťaťa je bangladéskou štátnou príslušníčkou, ktorá uzatvorila v Bangladéši manželstvo s otcom dieťaťa, britským štátnym príslušníkom.
- ▶ Matka sa v r. 2016 usadila v Spojenom kráľovstve, aby tam žila s otcom. Využila víza určené manželskému partnerovi z cudziny udelené Ministerstvom vnútra Spojeného kráľovstva platné do 1. apríla 2019.
- ▶ V decembri 2016 sa otec a matka dostavili do Bangladéša. Matka bola v tom čase v pokročilom štádiu tehotenstva. Dňa 2. februára 2017 sa v Bangladéši narodilo dieťa. Odtedy tam žije, a teda nikdy nebývalo v Spojenom kráľovstve.
- ▶ V januári 2018 sa otec vrátil do Spojeného kráľovstva bez matky.
- ▶ V marci 2018 podala matka na vnútroštátny súd (Spojené kráľovstvo) návrh, aby bolo dieťa umiestnené pod ochranu tohto súdu a aby bol nariadený jej návrat do Spojeného kráľovstva, rovnako ako aj návrat dieťaťa s cieľom zúčastniť sa na konaní pred uvedeným súdom. Otec právomoc uvedeného súdu na vydanie akéhokoľvek rozhodnutia týkajúceho sa dieťaťa spochybňuje.
- ▶ Otec mal vyvíjať nátlak na matku následkom čoho porodila v treťom štáte. Malo by sa jednať o neoprávnené zadržanie matky v tomto treťom štáte pod nátlakom otca, pričom nositelia rodičovských práv a povinností nemajú žiaden spoločný úmysel bývať v tomto štáte.

Rozsudky

▶ prípad (Bangladéš) C-393/18 UD v XB 17.10.2018

- ▶ *Predbežné otázky:*
- ▶ 1. Je fyzická prítomnosť dieťaťa v štáte podstatnou zložkou obvyklého pobytu v zmysle článku 8 nariadenia č. 2201/2003?
- ▶ 2. V prípade, že obidvaja rodičia sú nositeľmi rodičovských práv a povinností, má skutočnosť, že matka sa nechala zlákať do iného štátu, kde bola následne protiprávne zadržovaná pod nátlakom otca alebo jeho iným protiprávnym konaním v danom štáte, čo viedlo k tomu, že matka v danom štáte porodila dieťa, nejaký vplyv na odpoveď na prvú otázku za okolností, v rámci ktorých mohlo dôjsť k porušeniu [práv matky alebo dieťaťa v súlade s článkami 3 a 5 [európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd podpísaného v Ríme 4. novembra 1950] alebo iným spôsobom?]

Rozsudky

- ▶ **Názor generálneho advokáta SAUGMANDSGAARD ØE z 20.9.2018**
- ▶ Obvyklý pobyt dieťaťa v zmysle článku 8 ods. 1 nariadenia Rady (ES) č. 2201/2003, zodpovedá miestu, kde má toto dieťa v skutočnosti stredobod svojho života. Toto miesto treba určiť vzhľadom na všetky okolnosti každého konkrétneho prípadu. V určitých výnimočných prípadoch môže celkové posúdenie všetkých okolností viesť k záveru, že dieťa má v skutočnosti stredobod svojho života na mieste, na ktorom **nikdy nebolo fyzicky prítomné**. Fyzická prítomnosť dieťaťa na území členského štátu teda nepredstavuje predpoklad založenia jeho obvyklého pobytu v tomto členskom štáte.
- ▶ Okolnosť, podľa ktorej matka dojčťa, ktorá sa o neho skutočne stará, bola donútená otcom porodiť v treťom štáte a zotrvať tam s dojčťom po jeho narodení, prípadne bola vystavená situácii, ktorá je v rozpore so základnými právami zakotvenými v článkoch 4 a 6 Charty základných práv Európskej únie, predstavuje relevantnú okolnosť na účely určenia obvyklého pobytu dieťaťa v zmysle článku 8 ods. 1 nariadenia č. 2201/2003.
- ▶ V takej situácii by však dojča malo mať obvyklý pobyt v členskom štáte napriek skutočnosti, že v ňom nikdy nebolo fyzicky prítomné, len pokiaľ v ňom jeho matka skutočne má stredobod svojho života, čo musí posúdiť vnútroštátny súd. V tomto ohľade vykazujú osobitnú dôležitosť prípadné rodinné, sociálne a kultúrne väzby matky v tomto členskom štáte, rovnako ako aj prípadné hmatateľné prejavy úmyslu matky bývať v tomto členskom štáte s dieťaťom od jeho narodenia.

Rozsudky

- ▶ **Rozhodnutie**
- ▶ Článok 8 ods. 1 nariadenia Rady (ES) č. 2201/2003 sa má vykladať v tom zmysle, že **dieťa muselo byť fyzicky prítomné v členskom štáte na to, aby sa mohlo považovať za dieťa s obvyklým pobytom v tomto členskom štáte** v zmysle tohto ustanovenia.
- ▶ Také **okolnosti**, ako sú okolnosti sporu vo veci samej, za predpokladu ich preukázania, konkrétne, na jednej strane **nátlak vyvíjaný otcom na matku**, v dôsledku ktorého matka **porodila ich dieťa v treťom štáte** a **býva tam s týmto dieťaťom** od jeho narodenia, a na druhej strane **porušenie základných práv matky alebo dieťaťa** a **nemajú** v tomto ohľade **žiadny vplyv**.
- ▶ Naše národné právo:
- ▶ *Uznesenie Najvyššieho súdu SR z 8. 11. 2011, sp. zn. 15Žr/38/2011*
- ▶ Zásada, ktorá platila už v rímskom práve, podľa ktorej „**vigilantibus iura scripta sunt**“ t. j. „práva patria len bdelym“ (pozorným, ostražitým, opatrným, starostlivým), teda tým, ktorí sa aktívne zaujímajú o ochranu a výkon svojich práv a ktorí svoje práva uplatňujú včas a s dostatočnou starostlivosťou a predvídavosťou. V slobodnej spoločnosti je totiž predovšetkým vecou nositeľov práv, aby svoje práva bránili a starali sa o ne, inak ich podcenením, či zanedbaním môžu strácať svoje práva majetkové, osobné, satisfakčné a pod...

Spojené konania C-325/18 PPU & C-375/18 PPU Hampshire Country Council

► **Vybrané predbežné otázky:**

- Ak sa tvrdí, že deti boli neoprávnenne premiestnené z krajiny ich obvyklého pobytu do inej krajiny ich rodičmi a/alebo inými rodinnými príslušníkmi v rozpore so súdnym rozhodnutím vydaným na základe žiadosti verejného orgánu tohto štátu, je tento verejný orgán oprávnený požiadať súdy iného členského štátu o výkon súdneho rozhodnutia nariaďujúceho návrat týchto detí na dané územie v súlade s ustanoveniami kapitoly III nariadenia [č. 2201/2003] alebo by taký postup viedol k neoprávnenému obchádzaniu článku 11 daného nariadenia a [Haagskeho dohovoru z roku 1980], alebo by to iným spôsobom predstavovalo zneužitie práv vyplývajúcich zo zákona zo strany predmetného štátneho orgánu?
- Je v súlade s právom Únie a najmä s ustanoveniami [nariadenia č. 2201/2003], ak súdy jedného členského štátu nariaďia predbežné opatrenie (ochranné opatrenia) povahy *in personam* voči verejnému orgánu iného členského štátu, ktoré zakazuje tomuto orgánu začať konanie o adopcii detí na súdoch iného členského štátu v prípade, keď nariadenie *in personam* vyplýva z potreby chrániť práva účastníkov konania o výkone rozhodnutia podľa kapitoly III tohto nariadenia?

Rozsudky

► **Rozhodnutie:**

- 1. Všeobecné ustanovenia kapitoly III nariadenia Rady (ES) č. 2201/2003, sa majú vykladať v tom zmysle, že ak sa tvrdí, že deti boli neoprávnenne premiestnené, rozhodnutie súdu členského štátu, v ktorom mali tieto deti svoj obvyklý pobyt, nariaďujúce návrat uvedených detí a ktoré je dôsledkom rozhodnutia týkajúceho sa rodičovských práv a povinností, môžno vyhlásiť za vykonateľné v hostiteľskom členskom štáte v súlade s týmito všeobecnými ustanoveniami.
- cieľom nariadenia je vytvorenie justičného priestoru založeného na zásade vzájomného uznávania súdnych rozhodnutí zavedením pravidiel upravujúcich právomoc, uznávanie a výkon rozhodnutí vo veciach rodičovských práv a povinností
- cieľom dohovoru je podľa jeho článku 1 písm. a) zabezpečiť okamžitý návrat detí, ktoré boli neoprávnenne premiestnené do niektorého zmluvného štátu alebo sú v ňom zadržované,
- medzi týmito dvoma nástrojmi existuje úzka súvislosť, a obe majú v zásade spoločný cieľ odrážať od únosov detí medzi štátmi a v prípade únosu dosiahnuť okamžitý návrat dieťaťa do štátu jeho obvyklého pobytu.
- čl. 34 dohovoru stanovuje, že „nebráni použitiu iného medzinárodného zmluvného nástroja platného medzi štátom pôvodu a dožiadaným štátom alebo inej právnej normy dožiadaného štátu na účely dosiahnutia návratu dieťaťa, ktoré bolo neoprávnenne premiestnené alebo zadržané, alebo na zabezpečenie práva styku“.
- čl. 60 písm. a) nariadenia č. 2201/2003, stanovuje prednosť nariadenia pred Haagskym dohovorom z roku 1980 / **Vo vzťahoch medzi členskými štátmi má toto nariadenie prednosť pred Haagskym dohovorom o právomociach orgánov a rozhodnom práve vo veciach ochrany maloletých z 5. októbra 1961 v rozsahu, v ktorom sa týka otázok upravených týmto nariadením** /
- nositeľ rodičovských práv a povinností teda môže v súlade s ustanoveniami kapitoly III nariadenia č. 2201/2003 požiadať o uznanie a výkon rozhodnutia týkajúceho sa rodičovských práv a povinností a návratu detí prijatého príslušným súdom podľa kapitoly II oddielu 2 nariadenia č. 2201/2003, **hoci nepredložil žiadosť o návrat založenú na Haagskom dohovore z roku 1980**.

Rozsudky

- ▶ **Rozhodnutie:**
- ▶ 2. Nariadenie č. 2201/2003 sa má vykladať v tom zmysle, že nebráni tomu, aby v takej situácii, o akú ide vo veci samej, súd členského štátu prijal ochranné opatrenia v podobe vydania nariadenia verejnému orgánu iného členského štátu, ktorým sa zakazuje tomuto orgánu začať na súdoch tohto iného členského štátu konanie o osvojení detí, ktoré v tomto členskom štáte bývajú, alebo v tomto konaní pokračovať.
- ▶ **ALE:**
- ▶ Čl. 20 nariadenia č. 2201/2003 umožňuje tam uvedeným súdom nariadiť predbežné alebo ochranné opatrenia pod podmienkou, že tieto súdy nezakladajú svoju právomoc, pokiaľ ide o rodičovské práva a povinnosti, na jednom z článkov uvedených v kapitole II oddiele 2 tohto nariadenia.
- ▶ súdy môžu nariadiť predbežné alebo ochranné opatrenia len pri dodržaní **troch kumulatívnych podmienok**, konkrétne:
  - ▶ – dotknuté opatrenia musia byť **naliehavé**,
  - ▶ – musia byť prijaté vo vzťahu k osobám alebo veciam, ktoré sa nachádzajú **v členskom štáte**, kde majú tieto súdy sídlo,
  - ▶ – musia mať **dočasnú** povahu
- ▶ podľa znenia článku 1 ods. 3 písm. b) nariadenia č. 2201/2003 **nepatrí rozhodnutie o tomto osvojení ani opatrenia, ktoré mu predchádzajú, do rozsahu pôsobnosti nariadenia.**

Rozsudky

- ▶ C-478/17 IQ v VP zo 4.10.2018
- ▶ **Stav:**
- ▶ V manželstve medzi JP a IQ sa narodili tri deti, ktoré bývajú v Spojenom kráľovstve s ich matkou IQ od roku 2012.
- ▶ Dňa 26. novembra 2014 žalobkyňa IQ podala **na súd prvého stupňa Kluž-Napoca** návrh na rozvod proti svojmu manželovi JP, ktorý býval vo Florești (Rumunsko). Tiež podala návrh, aby jej priznal výlučný výkon rodičovských práv a povinností týkajúci sa troch detí narodených počas manželstva, zveril jej deti do osobnej starostlivosti a uložil JP povinnosť prispievať na výživu týchto detí a na ich vzdelanie.
- ▶ JP podal **vzájomný návrh**, v ktorom navrhoval rozvod manželov na základe vzájomného súhlasu, alebo subsidiárne z dôvodov na oboch stranách, zverenie výkonu rodičovských práv a povinností vo vzťahu k trom deťom narodeným počas manželstva obojmu rodičom a stanovenie programu zachovania osobných pút s deťmi.
- ▶ Na pojednávaní z 28. septembra 2015 súd prvého stupňa Kluž-Napoca overil svoju právomoc vo veciach s cudzím prvkom a vyhlásil, že má právomoc na prejednanie veci. Keďže účastníci konania súhlasili s rozvodom manželstva na základe spoločnej **dohody**, uvedený súd dospel k záveru, že boli splnené podmienky na to, aby rozhodol o tomto žalobnom návrhu. V dôsledku toho rozviedol manželstvo na základe spoločnej dohody a prerušil konanie o žalobných návrhoch súvisiacich s návrhmi týkajúcimi sa rozvodu, vo vzťahu ku ktorým súd pokračoval v skúmaní, pričom stanovil dátum pojednávania na účely dokazovania.
- ▶ Súd prvého stupňa Kluž-Napoca svojím rozsudkom čiastočne vyhovel návrhu IQ a vzájomnému návrhu JP, nariadil spoločný výkon rodičovských práv a povinností vo vzťahu k trom deťom narodeným počas manželstva, stanovil miesto pobytu detí v bydlisku IQ, určil výšku výživného, ktoré má JP uhrádzať v prospech detí a stanovil program udržiavania osobných vzťahov medzi otcom a deťmi.
- ▶ Dňa 7. septembra 2016 IQ a JP podali proti tomuto rozhodnutiu odvolanie na Vyšší súd Kluž, Rumunsko, t. j. vnútroštátny súd, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania.
- ▶ Na tomto súde IQ požaduje priznanie výlučného výkonu rodičovských práv a povinností, a aby stanovený program udržiavania osobných vzťahov medzi otcom s deťmi bol užší. JP navrhuje, aby bol tento program ešte širší.

Rozsudky

▶ C-478/17 IQ v VP zo 4.10.2018

- ▶ Dňa 26. decembra 2016 IQ podala na Vrchný **súd pre Anglicko a Wales**, oddelenie pre rodinné veci v Birminghame, Spojené kráľovstvo návrh na obmedzujúci súdny príkaz voči JP. Dňa 3. januára 2017 tiež navrhla, aby tento súd rozhodol o výkone starostlivosti o deti a o spôsobe výkonu práva JP na styk s deťmi.
- ▶ V ten istý deň tento súd nariadil neodkladné opatrenie zakazujúce otcovi detí vykonávať starostlivosť o deti až do rozhodnutia v tejto veci s konečnou platnosťou. Okrem toho 2. februára 2017 vyzval vnútroštátny súd, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania, aby odmietol svoju právomoc, keďže miesto pobytu detí bolo so súhlasom rodičov stanovené v Spojenom kráľovstve.
- ▶ Uznesením zo 6. júla 2017 Vrchného súdu (Anglicko a Wales), tento **požiadal rumunský súd, aby mu postúpil vec** na základe článku 15 nariadenia č. 2201/2003 z dôvodu, že všetky tri dotknuté deti mali obvyklý pobyt v Spojenom kráľovstve prinajmenšom od roku 2013, a to počas celého konania pred rumunskými súdmi, t. j. tento súd bol súdom, ktorý je vo vhodnejšej situácii na prejednanie veci v zmysle daného ustanovenia.
- ▶ Vnútroštátny súd uvádza, že v prejednávanej veci súd, ktorému bola doručená žiadosť o postúpenie veci, rozhoduje vo veci v štádiu odvolania a že už existuje rozhodnutie vydané v prvom stupni.
- ▶ Vnútroštátny súd sa pýta, ako sa má vyrovnáť s uvedeným rozhodnutím, keďže podľa článku 448 ods. 1 bodu 1 rumunského občianskeho súdneho poriadku je toto rozhodnutie v zásade vykonateľné v tom zmysle, že pokiaľ také rozhodnutie nie je zrušené, JP môže požadovať jeho vykonanie.
- ▶ Keby mal vnútroštátny súd postúpiť vec na High Court of Justice (England & Wales), Family Division (family court) Birmingham [Vrchný súd (Anglicko a Wales), oddelenie pre rodinné veci (súd pre rodinné veci) Birmingham] na základe článku 15 nariadenia č. 2201/2003, nemohol by už rozhodnúť o odvolaniach, ktoré podali IQ a JP, takže rozhodnutie prvostupňového súdu by podľa rumunského občianskeho súdneho poriadku naďalej existovalo.

Rozsudky

▶ C-478/17 IQ v VP zo 4.10.2018

- ▶ **Predbežné otázky:**
- ▶ 1. Vzápahuje sa výraz „súdy členského štátu, ktoré majú právomoc vo veci samej“, uvedený v článku 15 [nariadenia č. 2201/2003], tak na súdy, ktoré rozhodujú vo veci na prvom stupni, ako aj na súdy rozhodujúce o opravnom prostriedku?
2. Ak áno, ako sa má súd, ktorý má právomoc, postupujúci vec súdu, ktorý je vo vhodnejšej situácii, vyrovnáť s rozhodnutím vydaným na prvom stupni?“
- ▶ Článok 8 – Všeobecná právomoc – Spojené kráľovstvo
- ▶ Článok 12 – Dohoda o súdnej právomoci – Rumunsko
- ▶ Článok 15 – Postúpenie súdu, ktorý je vhodnejšie umiestnený na prejednanie veci – uvedené stanovuje pravidlo **osobitnej právomoci**, ktoré predstavuje **výnimku** z pravidla všeobecnej právomoci stanoveného v článku 8 a teda umožňuje postúpenie danej veci súdu iného členského štátu, **pež v ktorom sa nachádza súd, ktorý má obvykle právomoc.**
- ▶ **Článok 19 ods. 2** – Prekážka začatej veci a súvisiace konania
- ▶ Ak sa vedú konania týkajúce sa rodičovských práv a povinností k tomu istému dieťaťu a s rovnakým predmetom konania na súdoch rôznych členských štátov, **súd, ktorý začal konať ako druhý, aj bez návrhu preruší konanie, až kým sa nepotvrdí právomoc súdu, ktorý začal konať ako prvý.**
- ▶ V prejednávanej **SD EU konštatoval**, že Vrchný súd v Birminghame, ktorý začal konať **ako druhý**, mal prerušiť konanie, až kým sa nepotvrdí právomoc vnútroštátneho súdu, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania a ktorý začal konať ako prvý (súdy v Rumunsku).
- ▶ **Rozhodnutie:**
- ▶ Článok 15 nariadenia Rady (ES) č., sa má vykladať v tom zmysle, že **sa neuplatní** na situáciu, o akú ide vo veci samej, **v ktorej oba súdy konajú vo veci majú právomoc rozhodovať vo veci samej**, pričom jeden podľa článku 12 a druhý podľa článku 8 tohto nariadenia.

Uznesenia

► Uznesenie C – 604/17 AN

- **rozhodnutie:**
- Konanie o rozvode začaté výhradne na základe štátnej príslušnosti manželov
- rodičovská zodpovednosť – práva a povinnosti etc. ?
- vyživovacia povinnosť k dieťaťu ?
- Nariadenie by sa malo vykladať tak, že súd členského štátu, ktorí prijal právomoc má konať vo veci podľa článku 3(1)(b) vo veci návrhu na rozvod v prípade ak obaja manželia majú štátnu príslušnosť tohto členského štátu zároveň nemá právomoc rozhodovať vo veci rodičovskej zodpovednosti voči dieťaťu uvedených manželov-rodičov, ak nie sú splnené podmienky podľa článku 12, alebo ak jeho právomoc nemôže vychádzať z článkov 9,10 alebo 15. Tento súd rovnako nespĺňa podmienky stanovené v článku 3 bod d nariadenia o výživnom, aby mal právomoc rozhodovať o vyživovacej povinnosti.
- čl. 12 – a) aspoň jeden z manželov má rodičovské práva a povinnosti k dieťaťu
- a
- čl. 12 –b) manželia a nositelia rodičovských práv a povinností prijali právomoc týchto súdov výslovne alebo iným jednoznačným spôsobom v čase začatia konania a ak je to v najlepšom záujme dieťaťa.
- čl. 9 – Zachovanie právomoci pôvodného obvyklého pobytu dieťaťa (oprávnená zmena)
- čl. 10 – Súdna právomoc v prípadoch únosu dieťaťa (neoprávnené premiestnenie/zadržanie)
- čl. 15 – Postúpenie súdu, ktorý je vhodnejšie umiestnený na prejednanie vecí (prenos právomoci)

Uznesenia

► Uznesenie C–85/18 PPU CV

- CV a DU, rumunskí štátni príslušníci, tvorili nezosobášený pár a žili spolu v Portugalsku. Mali spolu dieťa, ktoré sa narodilo 29. októbra 2010 v tomto členskom štáte a má portugalskú štátnu príslušnosť .
- rodičia sa rozišli, pričom matka DU opustila miesto spoločného bydliska. Dieťa zostalo žiť so svojim otcom CV.
- rodičia vykonávali v súlade s portugalským právom rodičovské práva a povinnosti spoločne, pričom tento výkon zahŕňal okrem iného aj právo rozhodnúť o mieste pobytu dieťaťa.
- Matka podala 11. apríla 2016 na portugalskom súde žiadosť o priznanie opatrovníckeho práva k svojmu dieťaťu.
- Dňa 25. apríla 2016 otec opustil Portugalsko a odišiel do Rumunska, bez súhlasu matky vzal so sebou aj syna.
- Predbežným rozhodnutím z 15. júla 2016 portugalský súd, vyhovel žiadosti matky a zveril jej opatrovnícke právo k dieťaťu.
- Matka sa 4. apríla 2017 obrátila na príslušné rumunské súdy, aby na základe Haagskeho dohovoru z roku 1980 dosiahla návrat svojho dieťaťa.
- RO súd rozsudkom nariadil návrat dotknutého dieťaťa do Portugalska z dôvodu, že tento štát by sa mal považovať za členský štát jeho obvyklého pobytu. Toto rozhodnutie bolo potvrdené rozsudkom odvolacím rozsudkom.
- otec CV dňa 21. apríla 2017 podal žalobu, aby súd určil miesto pobytu dotknutého dieťaťa v mieste jeho bydliska v Rumunsku a matke tohto dieťaťa uložil povinnosť platiť výživné, ako aj povinnosť nahradiť trov konania.
- **OBRANA CV:** – DU opustila spoločné bydlisko, ich dieťa navštevovala iba sporadicky a neprispievala na jeho výživu ani výchovu. Tento mal trvať do času podania žaloby, pričom DU kontaktuje dieťa len telefonicky raz za mesiac.
- **OBRANA DU:** – navrhla, aby bola žaloba zamietnutá – vzniesla námietku nedostatku právomoci vnútroštátneho súdu na základe článku 8 nariadenia č. 2201/2003

Uznesenia

- ▶ **Neoprávnené premiestnenie/zadržanie:**
- ▶ nastáva vtedy, ak je premiestnenie alebo zadržanie dieťaťa porušením opatrovníckeho práva nadobudnutého **rozsudkom, zo zákona** alebo **dohodou**, ktorá má právne účinky, podľa práva členského štátu, v ktorom malo dieťa obvyklý pobyt bezprostredne pred premiestnením alebo zadržaním (pozri aj rozsudok z 8. júna 2017, OL, **C-111/17 PPU**, EU:C:2017:436, bod 36).
- ▶ **Právomoc súdov:**
- ▶ právomoc súdu vo veciach rodičovských práv a povinností k dieťaťu, ktoré bolo neoprávnené premiestnené, nemôže byť určená s ohľadom na pravidlo všeobecnej právomoci podľa článku 8 ods. 1 nariadenia č. 2201/2003
- ▶ V súlade s článkom 8 ods. 2 nariadenia č. 2201/2003 sa tak pravidlo všeobecnej právomoci uvedené v odseku 1 tohto článku uplatní najmä s výhradou ustanovení článku 10 tohto nariadenia, ktorý stanovuje osobitné pravidlo v prípade neoprávneného premiestnenia alebo zadržiavania dieťaťa.
- ▶ V prípadoch neoprávneného premiestnenia detí článok 10 nariadenia č. 2201/2003 priznáva právomoc vo veciach rodičovských práv a povinností súdom členského štátu, v ktorom malo dieťa svoj obvyklý pobyt bezprostredne pred svojím premiestnením. Táto právomoc je v zásade zachovaná a je postúpená, len ak dieťa nadobudlo obvyklý pobyt v inom členskom štáte a ak je okrem toho zároveň splnená aj jedna z alternatívnych podmienok uvedených v tomto článku 10 (rozsudok z 1. júla 2010, Povse, C-211/10 PPU, EU:C:2010:400, bod 41).
- ▶ Musí byť splnená jedna z alternatívnych podmienok uvedených v článku 10 písm. a) a b).
- ▶ nariadenie č. 2201/2003 sa osobitne zameriava na odrážanie od únosov detí medzi členskými štátmi a teda **neoprávnený únos dieťaťa**, by nemal mať v zásade za následok postúpenie právomoci súdov členského štátu, v ktorom malo dieťa svoj obvyklý pobyt bezprostredne pred svojím premiestnením, súdom členského štátu, do ktorého bolo dieťa premiestnené, a to aj v prípade, že následne po únose dieťa získalo na jeho území obvyklý pobyt.

Uznesenia

- ▶ **Rozhodnutie**
- ▶ Čl. 10 Nariadenia Brusel IIa a čl. 3 Nariadenia o výživnom sa majú vykladať v tom zmysle, že vo veci, akou je vec v spore vo veci samej, v ktorej dieťa, ktoré malo obvyklý pobyt v členskom štáte, bolo neoprávnené premiestnené jedným z jeho rodičov do iného členského štátu, súdy tohto iného členského štátu **nemajú právomoc rozhodovať o žiadosti týkajúcej sa opatrovníckeho práva alebo o žiadosti na určenie výživného** vo vzťahu k tomuto dieťaťu, pokiaľ neexistuje akýkoľvek náznak, že by sa druhý rodič zmieril s premiestnením alebo nepodal žiadosť o návrat tohto dieťaťa.
- ▶ **Článok 10 – Súdna právomoc v prípadoch únosu dieťaťa**
- ▶ V prípade neoprávneného premiestnenia alebo zadržiavania dieťaťa si súdy členského štátu, v ktorom malo dieťa svoj obvyklý pobyt bezprostredne pred svojím neoprávneným premiestnením alebo zadržaním, zachovávajú právomoc, až kým dieťa nenadobudne obvyklý pobyt v inom členskom štáte a:
  - ▶ a) každá osoba, orgán alebo iný subjekt, ktorý vykonáva opatrovnícke právo sa zmieril s premiestnením alebo zadržaním, alebo
  - ▶ b) dieťa sa zdržiavalo v tomto inom členskom štáte najmenej jeden rok po tom, ako sa osoba, orgán alebo iný subjekt, ktorý vykonáva opatrovnícke právo, dozvedel, alebo mohol dozvedieť, o mieste pobytu dieťaťa, dieťa sa usadilo v novom prostredí a je splnená najmenej jedna z týchto podmienok:
- ▶ i) do jedného roka odvtedy, ako sa nositeľ opatrovníckeho práva dozvedel alebo mohol dozvedieť o mieste pobytu dieťaťa, sa nepodala žiadosť o návrat dieťaťa na príslušné orgány členského štátu, do ktorého bolo dieťa premiestnené alebo v ktorom je zadržiavané;
- ▶ ii) nositeľ opatrovníckeho práva vzal späť svoju žiadosť o návrat a v lehote stanovenej v bode i) sa nepodala nová žiadosť;
- ▶ iii) konanie na súde členského štátu, v ktorom malo dieťa obvyklý pobyt bezprostredne pred neoprávneným premiestnením alebo zadržaním, sa skončilo podľa článku 11 ods. 7;
- ▶ iv) súdy členského štátu, v ktorom malo dieťa obvyklý pobyt bezprostredne pred neoprávneným premiestnením alebo zadržaním, vydali rozsudok o opatrovníckom práve, z ktorého nevyplýva povinnosť návratu dieťaťa.

Prebiehajúce konania

► C-530/18 EP – zatiaľ bez rozhodnutia

► **Predbežné otázky:**

- Má sa článok 15 nariadenia vykladať v tom zmysle, že zavádza výnimku z pravidla o právomoci vnútroštátneho súdu podľa miesta skutočného pobytu dieťaťa?
- Má sa článok 15 nariadenia vykladať v tom zmysle, že kritéria uvedené účastníkom konania (teda: dieťa sa narodilo vo Francúzsku, má otca francúzskeho občana, vo Francúzsku má pokrvných príbuzných, pričom rodinu tvoria dve sestry a jeden brat, jedna neter – dcéra jeho sestry, starý otec z otcovej strany, súčasná partnerka otca a ich maloletá dcéra, kým v Rumunsku nemá žiadnych príbuzných z matkinej strany, navštevuje francúzsku školu, výchova a zmysľanie dieťaťa boli vždy francúzske, jazyk používaný doma medzi rodičmi a medzi rodičmi a dieťaťom bol vždy francúzsky jazyk) sú kritériami, z ktorých vyplýva osobitná väzba dieťaťa k Francúzsku (...) a teda musí vnútroštátny súd určiť, že francúzsky súd je vhodnejší na prejednanie veci?
- Má sa článok 15 nariadenia vykladať v tom zmysle, že procesné rozdiely medzi legislatívami dvoch členských štátov ako priebeh súdneho konania na verejnom pojednávaní pred špecializovaným súdom slúžia v zmysle tohto ustanovenia práva [Únie] najlepšiemu záujmu dieťaťa?

Prebiehajúce konania

► C- 468/18 R v P (čl. 3 Nariadenie o výživnom s čl. 12 Brusel IIa)

► – zatiaľ bez rozhodnutia

► **Predbežné otázky:**

- V prípade, keď má súd členského štátu rozhodnúť o jedinom návrhu obsahujúcom tri petity, a to návrhy na rozvod manželstva rodičov maloletého dieťaťa, úpravu rodičovských práv a povinností k tomuto maloletému dieťaťu a určenie vyživovacej povinnosti voči maloletému dieťaťu, môžu sa ustanovenia článku 3 písm. a), článku 3 písm. d) a článku 5 nariadenia č. 4/2009 vykladať v tom zmysle, že rozvodový súd, ktorý je súčasne súdom v mieste obvyklého pobytu odporcu a súdom, na ktorého konaní sa odporca zúčastnil, môže rozhodnúť o návrhu na určenie vyživovacej povinnosti voči maloletému dieťaťu, hoci konštatoval nedostatok právomoci vo veciach rodičovských práv a povinností vo vzťahu k tomuto dieťaťu, alebo o návrhu na určenie vyživovacej povinnosti môže rozhodnúť len súd, ktorý má právomoc rozhodnúť o návrhu týkajúcom sa rodičovských práv a povinností voči maloletému dieťaťu?
- V rovnakej situácii, pokiaľ ide o podanie žaloby na vnútroštátny súd, zachováva si návrh týkajúci sa výživného na maloleté dieťa charakter vedľajšieho návrhu k návrhu týkajúceho sa rodičovských práv a povinností podľa článku 3 písm. d) predmetného nariadenia?
- V prípade zápornej odpovede na druhú otázku, je v najlepšom záujme dieťaťa, aby súd príslušného členského štátu rozhodol na základe článku 3 písm. a) nariadenia (ES) č. 4/2009 o návrhu týkajúcom sa vyživovacej povinnosti rodiča voči maloletému dieťaťu pochádzajúcemu z manželstva, ktorého rozvod sa navrhuje, a to pri zohľadnení skutočnosti, že tento súd v súvislosti s výkonom rodičovských práv a povinností vyhlásil nedostatok svojej právomoci, pričom s právnu silou rozhodnutej veci stanovil, že v danej veci nie sú splnené podmienky podľa článku 12 nariadenia Rady (ES) č. 2201/2003?

Ďakujem.

▶ Otázky?